

VN/33727/2023 Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakimuutoksella tavoitellaan sitä, että ”koulutuksen järjestäjille luodaan kannusteita ohjata opiskelijoita suorittamaan tutkintoja pienempiä osaamiskokonaisuuksia, huolehtia opintojen suorittamisesta, valmistumisesta sekä työllistymisestä tai jatko-opintoihin siirtymisestä valmistumisen jälkeen. Vaikuttavuusrahoituksen mittaristoa kehitetään ja sen seuranta ajantasaistetaan.”

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen leikkaukset ovat paraikaa lausunnolla olevassa lakiesityksessä kohdistumassa merkittäväällä tavalla luonnonvara-alan tutkintoihin: maatalouden, metsäalan, puutarha-alan ja hevostalouden perustutkintoihin. Rahoituksen lasku perustuu niin sanottuun kustannuskorin muutokseen. Tämän lisäksi koulutukseen kohdistuu muuta ammatillista koulutusta koskevat toisen tutkinnon suorittajien rahoituksen leikkaus, asuntolassa asuvien opiskelijoiden rahoituksen leikkaus sekä opiskelumaksujen poistuminen ammatti- ja erikoisammattitutkinnossa. Näiden leikkausten yhteisvaikutus vaarantaa maatalous- ja hevosalan koulutuksen järjestämisen edellytykset Suomessa.

Maatalous- ja hevosalan koulutuksen järjestämistä tulee arvioida kriittisesti, mutta **mahdollisten leikkausten tulee kohdistua niin, että kansallisella tasolla opetuksen laatu ei kärsi. Laatuun kuuluu oleellisesti myös vastuullisuustekijät, mukaan lukien eläinten hyvinvointi.** On selvää, että kaikilla oppilaitoksilla Suomessa ei ole mahdollisuuksia tarjota laadun ja vastuullisuuden näkökulmasta yhtä korkeatasoista opetusta. Rahoitusleikkauksen kohdistuessa kaikkiin oppilaitoksiin samalla tavalla, kärsii myös vastuullista ja korkeatasoista opetusta ylläpitävien järjestäjien mahdollisuudet toteuttaa toimintaansa jatkossa. Pakolliset leikkaustarpeet tulisikin kohdentaa niin, että oppilaitokset, joilla jo nyt on heikko vetovoima ja/tai puutteelliset resurssit eläinaloilla, panostaisivat muihin kuin eläinaloihin. Siten välttytään siltä, että puutteellisin, ja jatkossa entisestään heikentyvin resurssein pyritään mahdollisesti ylläpitämään eläimiä vaativia opetussuuntia, jolloin riski eläinten hyvinvoinnin vaarantumiselle on merkittävä.

Asetuksella esitettävän **vaikuttavuusrahoituksen mittariston** tulisi ehdottomasti sisältää vastuullisuuselementti mukaan lukien eläinten hyvinvointi. Eläinten hyvinvoinnille on olemassa tieteellisesti vaikuttava ja kokonaisvaltainen mittaristo, WelfareQuality, sekä siitä johdetut WelfareQuality-*inspired* protokollat, joita voitaisiin suoraan hyödyntää eläinten hyvinvoinnin tason todentamiseen oppilaitoksissa vertailukelpoisesti. Jatkossa valtiollista rahoitusta saavien oppilaitosten tulisi lisäksi vähintään täyttää seuraavat kriteerit, kun hyödynnetään eläimiä opetuskäytössä:

- oppilaitoksella on korkea vetovoima ja koulutus sisältää ulkopuolisia, korkeasti koulutettuja asiantuntijoita eläinten hyvinvoinnin saralla (resurssien turvaaminen)
- jatkossa tutkintojen sisältöä, oppimistuloksia ja opetushenkilöstön osaamista yhtenäistetään (vertailukelpoisuus)
- oppilaitoksilla on velvoite todentaa riippumattomasti toiminnassa käytettävien eläinten hyvinvointia (esimerkiksi osa opetusnavetoista on jo nyt vapaaehtoisesti tilannut WelfareQuality-auditoinnin eläinten hyvinvoinnin todentamiseksi)
- maatalous- ja hevosalan oppilaitoksilla on velvoite todentaa riippumattomasti toimintansa vastuullisuutta (esim. kestävä kehitys, ympäristötekijät, luonnon monimuotoisuus)

Eläinten hyvinvoinnin tasoa ei voida kaikissa oppilaitoksissa turvata nykyiselläänkään. Leikkauksien myötä tilanne heikkenee entisestään. Resurssien vähyys ja kustannusten korkea taso johtavat jo nyt siihen, että eläinten hyvinvointi kärsii. Tästä esimerkkeinä

- työvoiman vähydestä johtuva hevosten ulkoiluajan lyhentyminen, tai ruokintavälin pidentyminen
- navetoissa hoitovelka esimerkiksi sorkkahoitojen osalta, varhainen puuttuminen ontumiin
- kiire opetustilanteissa johtaa esimerkiksi hyvinvointiin liittyvien havaintojen sivuuttamiseen
- kiire opetustilanteissa johtaa puutteelliseen ohjaukseen, jolla voi olla haitallisia vaikutuksia eläinten käsittelyn suhteen ja sitä kautta eläinten suhtautuminen ihmisiin heikkenee

Työelämän kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että sinne siirtyy osaamista eläinten hyvinvoinnista ja siinä tapahtuvien muutosten havaitsemisessa. Näin tuetaan ennaltaehkäisevää toimintaa, missä ongelmat eivät pääse kasvamaan ja tila/talli säästää rahaa. Toisaalta tuetaan myös maatala- ja hevosalan yritysten varautumista alati kasvavaan kansalaisten vaatimustasoon eläinten hyvinvoinnin suhteen.

Ammattitutkinnot

Luonnonvara-alan AT ja EAT tutkintojen rahoitusmuutokset johtaisivat mahdollisesti tilanteeseen, jossa laadukas koulutuksen järjestäminen ei ole mahdollista. Esimerkiksi eläinten kouluttaja- ja kengitysseppätutkinnot olisivat vaarassa päättyä. Tämä olisi hirvittävä menetys ottaen huomioon esimerkiksi eläinten kouluttajatutkinnon pohjautuminen viimeaikaiseen tutkimustietoon ja -näyttöön eläinten oppimisesta, sekä eläinystävällisistä koulutusmenetelmistä. Tällaisen tiedon vieminen työelämään on kriittisen tärkeää. Tässäkin kuitenkin tulee huomioida se, että koska **opetuksen laatua ja asianmukaisuutta ei tällä hetkellä todenneta riippumattomasti**, voi oppilaitoskohtaisia eroja oppimistuloksissa ja tiedon soveltamisessa olla paljon.

Tutkintojen suorittaminen, silloin kun niiden laatua on todennettu ja oppimistulokset ovat yhtenevät, on luotettava tapa erottaa työelämässä osaamistasoja toisistaan. palveluntarjoajien ja työnhakijoiden erottuminen toisistaan on jo nyt haastavaa ja ilman tutkintokokonaisuuksia tehtävä vaikeutuu entisestään. Pätkätkutkintoja ja lyhyt kursseja on runsaasti tarjolla netissä, mutta niiden laatua ja niitä käyneen henkilön todellista osaamista on erittäin hanakala arvioida verrattuna suomalaiseen ammattitutkintoon. On kriittistä, että etenkin eläinten käsittelyyn ja hoitoon liittyvästä tutkintomuotoisesta opetuksesta ei luovuta, mutta opetuspaikkojen määrää lasketaan ja laatuun panostetaan. On täysin kestäväntöntä, että tutkinnoilla on yhteiset oppimistavoitteet, mutta niiden toteutumista ei kontrolloida. Oppilaitosten välillä oppimistulosten laadussa on suuria eroja.

Kunnioitavasti, Finwelfare Oy

tiedusteluihin vastaa: hallituksen puheenjohtaja Essi Wallenius